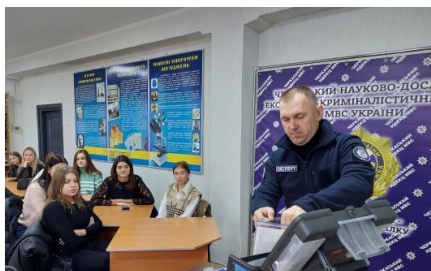

Черкаський інститут пожежної безпеки
імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України
Академія Державної пенітенціарної служби (м. Чернігів)
Придніпровський районний суд (м. Черкаси)
Черкаський державний технологічний університет
Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького
Черкаський науково-дослідний експертно-криміналістичний
центр МВС України

Правовий дискурс

*Матеріали IV Всеукраїнської
науково-практичної конференції
здобувачів та викладачів закладів вищої освіти*

10 жовтня 2024 року

м. Черкаси

Рекомендовано до друку вченою радою факультету цивільного захисту
Черкаського інституту пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України
(протокол №1 від 25 вересня 2024 р.)

Дозволяється публікація матеріалів збірника у відкритому доступі
експертною комісією інституту з питань таємниці
(протокол №9 від 30 вересня 2024 р.)

Редакційна колегія:

ЛЕСЕЧКО Дмитро – т. в. о. начальника Черкаського інституту пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, кандидат технічних наук;

ЗЕМЛЯНСЬКИЙ Олександр – т. в. о. заступника начальника Черкаського інституту пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України з наукової роботи, кандидат технічних наук, доцент;

ТИЩЕНКО Євген – заступник начальника факультету цивільного захисту Черкаського інституту пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, доктор технічних наук, професор;

АКСЬОНОВ Василь – директор Черкаського науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України;

АНЩЕНКО Вікторія – професор кафедри педагогіки та гуманітарних дисциплін Академії Державної пенітенціарної служби, доктор педагогічних наук, професор;

БІЛЕКА Аліна – доцент кафедри управління у сфері цивільного захисту Черкаського інституту пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, кандидат юридичних наук, доцент;

КОСТЕНКО Віталій – начальник кафедри управління у сфері цивільного захисту Черкаського інституту пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, кандидат наук з державного управління, доцент;

КРИШТАЛЬ Тетяна – професор кафедри управління у сфері цивільного захисту Черкаського інституту пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, доктор економічних наук, професор;

ОБРУСНА Світлана – професор кафедри державно-правових дисциплін Черкаського університету імені Богдана Хмельницького, доктор юридичних наук, професор;

ТЕПТЮК Людмила – доцент кафедри історії та права Черкаського державного технологічного університету, кандидат історичних наук, доцент;

ТЕПТЮК Максим – Уповноважений ВРУ з прав людини у Черкаській області, член Національної асоціації адвокатів України;

ЧУБАНЬ Вікторія – доцент кафедри управління у сфері цивільного захисту Черкаського інституту пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, кандидат економічних наук, доцент.

П 68 Правовий дискурс: Матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. здобувачів та викладачів закладів вищої освіти. Черкаси, 10 жовт. 2024 р. К. : 7БЦ, 2024. – 306 с.

ISBN 978-617-549-422-6

Матеріали збірника присвячені актуальним проблемам, що стосуються сучасного стану юридичної науки в Україні. У публікаціях досліджуються: теорія та історія держави і права; конституційне право; муніципальне право; цивільне право і цивільний процес; сімейне право; господарське право, господарсько-процесуальне право; трудове право; право соціального забезпечення; земельне право; аграрне право; екологічне право; природоресурсне право; адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право; кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право; кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність; судоустрій; прокуратура та адвокатура; міжнародне право; організаційно-правові основи антитерористичної безпеки держави.

УДК 34

ISBN 978-617-549-422-6

© Авторські тексти, 2024

Секція 6. Земельне право; аграрне право; екологічне право; природоресурсне право

Після закінчення активних бойових дій пріоритетом для уряду стане відновлення інфраструктури сільських територій, зокрема відновлення доріг, водопостачання та електропостачання для забезпечення повноцінного функціонування аграрного сектору [3].

Важливим аспектом державної підтримки буде реалізація програм відбудови сільських територій та інфраструктури, що включає як пряме фінансування, так і залучення міжнародної допомоги для відновлення аграрного сектору після війни.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Міністерство аграрної політики та продовольства України. (2023). Офіційний вебсайт. Програма «5-7-9» для підтримки агросектору. URL: <https://minagro.gov.ua>
2. Національний інститут стратегічних досліджень. (2023). Напрями підвищення ефективності роботи портів Дунайського регіону. URL: <https://niss.gov.ua/>
3. Урядовий портал. (2023). Відновлення сільської інфраструктури після бойових дій. URL: <https://www.kmu.gov.ua>

ЗАХИСТ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРАВ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Діана КОТЛЯР

*Черкаський інститут пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля
Національного університету цивільного захисту України*

Поняття екологічних прав включає сукупність повноважень, прав та обов'язків у галузі природокористування та охорони навколишнього середовища.

Основними нормативними актами, які декларують екологічні права є Конституція України, зокрема ст. 13 Конституції України (земля, її надра, атмосферне повітря, водні та інші природні ресурси, які знаходяться в межах території України, природні ресурси її континентального шельфу, виключної (морської) економічної зони є об'єктами права власності Українського народу), ст. 50 Конституції України (кожен має право на безпечне для життя і здоров'я довкілля та на відшкодування завданої порушенням цього права шкоди) [1]. Також звернемося до Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» (далі – Закон). Так, одним із основних принципів охорони навколишнього середовища (згідно статті 3 Закону) є гарантування екологічно безпечного середовища для життя і здоров'я людей. Крім того, стаття 5 цього ж Закону закріплює здоров'я і життя людей, як об'єкт правової охорони навколишнього природного середовища, який підлягає державній охороні від негативного впливу несприятливої екологічної обстановки. Стаття 9 даного Закону надає перелік екологічних прав людини, стаття 11 закріплює захист прав громадян України у галузі охорони навколишнього природного середовища [2].

В українському законодавстві немає визначення поняття захисту екологічних прав громадян. Зазначається лише, що порушені права громадян у галузі охорони навколишнього природного середовища мають бути

Секція 6. Земельне право; аграрне право; екологічне право; природоресурсне право

поновлені, а їх захист здійснюється в судовому порядку відповідно до законодавства України.

В розрізі питання захисту екологічних прав громадян слід розглянути існуючі форми такого захисту в Україні:

- нормативна форма захисту екологічних прав, яку забезпечує законодавча влада (право на звернення громадян до суду, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини за захистом своїх прав). У випадках, коли використані всі національні засоби правового захисту, кожен має право звертатися за захистом своїх порушених прав і свобод до відповідних органів міжнародних судових установ чи до відповідних органів міжнародних організацій, членом або учасником яких є Україна [3];

- адміністративна форма захисту екологічних прав, яка передбачає розгляд звернень громадян в органах державної влади та органах місцевого самоврядування. Кожна людина має право направляти індивідуальні чи письмові звернення або особисто звертатись до органів державної влади, органів місцевого самоврядування, до посадових та службових осіб шляхом подання заяв (клопотання) про усунення шкідливих дій чи бездіяльності, що порушують екологічні права;

- судова форма захисту екологічних прав – основний вид захисту прав та свобод людини і громадянина. Скарга чи позов до суду може бути подано як самим громадянином, права якого порушені, так і його представником, або громадським об'єднанням.

Загалом, варто зазначити, що законодавство України в питаннях захисту екологічних прав громадян, як приклад, шляхом створення нового узагальнюючого акту, який би описував сутність екологічних прав громадян, їх види, особливості, гарантії та шляхи забезпечення, форми і методи захисту. Іншою великою проблемою є перевантаженість українських судів, саме тому доречним було б створення або окремих екологічних судів, або окремих спеціалізованих екологічних палат в національних судах загальної юрисдикції, які б займалися справами, пов'язаними із захистом навколишнього природного середовища та екологічних прав людини. Така практика існує в багатьох країнах світу[4].

Ще однією проблемою забезпечення екологічних прав громадян в Україні є повномасштабна війна, що зумовлює складність їх захисту через: пошкодження та знищення природних ресурсів в результаті бойових дій; неможливість використання природних ресурсів за цільовим призначенням; вчинення країною-агресором злочинів проти довкілля, які важко задокументувати внаслідок їх масового вчинення на територіях ведення активних бойових дій; - неможливість оцінити весь обсяг заподіяної агресивними діями рф екологічної шкоди, що заподіяна громадянам як власникам та користувачам природних ресурсів. Захистом екологічних прав в умовах війни займається і Національна Поліція України. Фіксацією екологічних злочинів рф на національному рівні також займається Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України, Державна екологічна інспекція України, Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, онлайн-ресурси які фіксують злочини проти довкілля.

Можна дійти висновку, що в Україні, не дивлячись на повномасштабну війну, існує та діє механізм захисту екологічних прав людини, які закріплюються Конституцією та Законами України. Даний механізм потребує певних змін, як в законодавчому форматі, так і в виконавчому.

Секція 6. Земельне право; аграрне право; екологічне право; природоресурсне право

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Конституція України: Закон від 28.06.1996 року № 254к/96-ВР URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 року № 1264-ХІІ URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>
3. Краснова М. В., Краснова Ю. А. Реалізація та захист екологічних прав громадян: теоретико-правові аспекти: наукове видання. Київ: ФОП Ямчинський О. В., 2021. 148 с.
4. Бузунко О. А. Судовий захист екологічних прав людини. П'ятдесят другі економіко-правові дискусії (юридичне спрямування): Міжнародна науково-практична інтернет-конференція, м. Львів, 27 жовтня 2020 року: тези доповіді. Львів, 2020. С. 56–59.

ДО ПИТАННЯ ПРО ФУНКЦІЇ ЕКОЛОГІЧНОГО ПРАВА ТА ЇХ ВИДИ

*Олександра ПАВЛОВА, факультет цивільного захисту, група 20С
НК – Аліна БІЛЕКА, канд. юрид. наук, доцент
Черкаський інститут пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля
Національного університету цивільного захисту України*

В галузі охорони навколишнього середовища провідну роль взаємодії суспільства з довкіллям відіграє екологічне право. Напрямами правового впливу цих правовідносин є функції екологічного права, що розкривають зміст функціональної спрямованості екологічного права.

Функції екологічного права – основні напрями впливу норм екологічного права на волю і поведінку суб'єктів екологічних правовідносин і забезпечення правопорядку в галузі використання природних ресурсів, охорони навколишнього природного середовища, гарантування екологічної безпеки [1].

Під функціями екологічного права важливо розуміти основні напрями правового впливу на відносини з приводу використання природних ресурсів, охорони навколишнього природного середовища, гарантування екологічної безпеки, які мають самостійний і сталий характер. Це формулювання відображає основоположні аспекти функцій екологічного права, а саме:

1) функції екологічного права впливають із сутності екологічного права як регулятора суспільних відносин з приводу використання природних ресурсів, охорони навколишнього природного середовища, гарантування екологічної безпеки;

2) функції екологічного права – це такий правовий вплив, потреба в здійсненні якого породжує необхідність існування екологічного права як соціального явища;

3) функції екологічного права – це напрями активної дії, які забезпечують правопорядок в екологічній сфері;

4) функції екологічного права відображають основні риси екологічного права, а саме присутній як в об'єкті, так і у відносинах екологічний фактор;

5) постійність як необхідна ознака функцій екологічного права характеризує стабільність, безперервність, тривалість його дії [2].

Більшість науковців та вчених поділяють функції екологічного права

<i>Анна ЖУПИНАС, Аліна БІЛЕКА</i>	
ПРО ЕКОЛОГІЧНУ ПРАВОСУБ'ЄКТНІСТЬ	108
<i>Анастасія КЛИМЕНКО, Діана КОТЛЯР</i>	
ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА В УМОВАХ ВІЙНИ В УКРАЇНІ	109
<i>Лілія КОЛОМІЄЦЬ, Аліна БІЛЕКА</i>	
ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	112
<i>Діана КОТЛЯР</i>	
ЗАХИСТ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРАВ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	114
<i>Олександра ПАВЛОВА, Аліна БІЛЕКА</i>	
ДО ПИТАННЯ ПРО ФУНКЦІЇ ЕКОЛОГІЧНОГО ПРАВА ТА ЇХ ВИДИ.....	116
<i>Софія ПЕТРИВ, МАЦУСЬКА О. В.</i>	
ЕКОЦИД В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ВІЙНИ	118
<i>Анастасія РОГАЧЕВСЬКА, Аліна БІЛЕКА</i>	
ПРО ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОГО ПРАВА	120
<i>Артем СОЛОГУБ, Юлія КРАСНОВА</i>	
ОСОБЛИВОТІ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПРИ ПРОВЕДЕННІ ВІДКРИТИХ ГІРНИЧИХ РОБІТ	121
<i>Даніл ТРОХИМЕНКО, Аліна БІЛЕКА</i>	
ПРОБЛЕМИ КОДИФІКАЦІЇ ЕКОЛОГІЧНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ.....	123
<i>Карина ЧАБАНЕНКО, Аліна БІЛЕКА</i>	
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА В УКРАЇНІ	125

*Секція 7. Адміністративне право і процес; фінансове право;
інформаційне право*

<i>Олександр БЕССОНОВ</i>	
ПРАВОСУБ'ЄКТНІСТЬ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ПРОЦЕСІ ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВОСУДДЯ.....	127
<i>Оксана БОРОДІНА</i>	
НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У ВОЄННО-ПОВОЄННИХ УМОВАХ. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ.....	129
<i>Аліна ГРИЩУК</i>	
МІГРАЦІЯ ЯК ПРОЦЕС ПЕРЕМІЩЕННЯ: ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА	131
<i>Євген ЄВСЮКОВ</i>	
ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ В ЕКСТРАОРДИНАРНИХ УМОВАХ: ДОСВІД ЄВРОПЕЙСЬКИХ ДЕРЖАВ	134
<i>Катерина ЖИЛА, Діана КОТЛЯР</i>	
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ У СФЕРІ ЕЛЕКТРОННОЇ ТОРГІВЛІ.....	136
<i>Микола ЗУБАНСЬКИЙ</i>	
МІГРАЦІЯ: ВИДИ, ОСОБЛИВОСТІ ТА ЗНАЧЕННЯ	138
<i>Єлизавета ЛУГИНА, Наталія ПУЗИРНА</i>	
АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ	140

Наукове видання

Правовий дискурс

**Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної
конференції здобувачів та викладачів
закладів вищої освіти**

10 жовтня 2024 року

Технічні редактори:
ЯУЖЕВА Олена Олександрівна, ПОДЛЕСНА Валентина Іванівна

*Редколегія може не поділяти поглядів авторів.
За зміст вміщених у збірнику матеріалів
персональну відповідальність несуть автори.*

Підп. до друку 01.10.2024. Формат 60 × 84 1/8.
Гарнітура Cambria. Обл.-вид. арк. 22,4. Ум. друк. арк. 38,25.
Вид. № 01-23. Наклад 50 прим. Замовлення № 18.

Видавець ТОВ «7БЦ»
03087, м. Київ, вул. Олекси Тихого, 84
e-mail: 7bc@ukr.net, тел: (044) 592-00-80
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК №5329 від 11.04.2017.

Друк
Черкаський інститут пожежної безпеки
імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України
м. Черкаси, вул. Онопрієнка, 8